

Processkrift om godkendelse som gruppesøgsmål og eksempler på sa- ger

Til

Østre Landsret

I sagsnr. 4. afd. B-3159-11:

Foreningen Gruppesøgsmål.nu
H.C. Andersens Boulevard 45
1553 København V
(Advokat Morten Samuelsson)

mod

Domstolsstyrelsen
St. Kongensgade 1-3
1264 København K
(Kammeradvokaten v/advokat Sune Fugleholm)

1. INDLEDNING

Allerede fra november 2010 har der været enighed om, at et antal konkrete sager til belysning af sagskomplekset ville være nødvendige, uanset om domstolsprøvelsen skulle ske som et gruppesøgsmål eller ved et antal principielle enkeltsager. Dette har der ikke siden været uenighed om. Domstolsstyrelsen opfordrede derfor i svarskriftet af 15. december 2011 sagsøgeren til at fremlægge oplysninger om et antal konkrete sager. Dette har sagsøgeren gjort med processkriftet af 25. juli 2012 om enkelte sager. I processkriftet har sagsøgeren redegjort for et efter sagsøgerens opfattelse repræsentativt udsnit af tilbagemeldingerne til sagsøgeren fra 100 ud af de efter det oplyste i alt ca. 1.400 personer, der har tilkendegivet interesse for gruppesøgsmålet.

Sagsøgeren hævder på side 3 i processkrift om godkendelse som gruppesøgsmål, at det "står klart, at Domstolsstyrelsen foretrækker, at der ikke føres en sag, der tager stilling til statens ansvar for de overordnede dispositioner, som blev truffet i forbindelse med indførelsen af digital tinglysning". Sagsøgeren hævder også, at Domstolsstyrelsen "vedholdende [forsøger] at opsplitte nærværende sag i en række enkeltstående sager, der begrænser sig til et spørgsmål om konkrete sagsbehandleres fejltagelser".

Dette er en alvorlig misforståelse. Domstolsstyrelsen ønsker med denne domstolsprøvelse en så generel afklaring af statens eventuelle erstatningsansvar over for boligejerne, som det er muligt. Domstolsstyrelsen ønsker bestemt ikke, at der skal føres individuelle sager for hver af de berørte boligejere og slet ikke om "konkrete sagsbehandleres fejltagelser".

Hvordan misforståelsen kan være opstået, er Domstolsstyrelsen ikke klar over. Den kan ikke skyldes, at Domstolsstyrelsen har bedt om oplysninger om et antal konkrete sager, da styrelsen udtrykkeligt har gjort sagsøgeren opmærksom på, at oplysningerne om konkrete sager er nødvendige for netop at bedømme det principielle spørgsmål om erstatningsansvar for staten. Desuden er oplysningerne nødvendige for bedømmelsen af, om et gruppesøgsmål opfylder betingelserne i retsplejeloven.

Spørgsmålet om et eventuelt erstatningsansvar for staten kan søges afklaret enten ved, at der anlægges et mindre antal prøvesager, dvs. enkeltsager, hvor de principielle spørgsmål vedrørende ansvar og erstatning afgøres, eller ved et gruppesøgsmål. Forskellen er, at et gruppesøgsmål skal angå ensartede krav, mens prøvesager kan tage stilling til individuelle forhold, som kan give vejledning også for afgørelsen af andre sager.

I den foreliggende situation har prøvesager den fordel, at der, hvis retten når frem til, at staten er erstatningsansvarlig, på grundlag af domme om konkrete boligejeres erstatningsberettigede tab kan fastlægges generelle retningslinjer for, hvad de berørte boligejere skal have i erstatning. Det vil på den baggrund være muligt for Domstolsstyrelsen på administrativt grundlag at betale erstatning også til de boligejere, der ikke har deltaget i en prøvesag. Prøvesager vil således - hvis staten dømmes - indebære, at der hurtigere kan udbetales erstatning til berørte boligejere end ved et gruppesøgsmål.

Sagsøgeren har valgt gruppesøgsmålet, men påstandene i stævningen lægger op til en løsning med prøvesager. Det skyldes, at sagsøgeren med påstandene, ud over om der er begået ansvarspådragende fejl fra statens side, ønsker fastslået, hvad de enkelte berørte boligejere har krav på i erstatning. Det er oplagt, at landsretten kan tage stilling til sådanne individuelle spørgsmål i nogle repræsentative prøvesager, hvor retten kan tage stilling til de enkelte boligejeres erstatningsopgørelser. Det er derimod ikke muligt under et gruppesøgsmål, fordi de enkelte boligejeres tab beror på individuelle forhold.

Som det også fremgår af svarskriftet, side 5, er Domstolsstyrelsen imidlertid indstillet på at acceptere et gruppesøgsmål, hvis det følger reglerne i retsplejeloven.

Det gør gruppesøgsmålet ikke, sådan som sagsøgeren har afgrænset kravene fra de berørte boligejere i stævningen.

Efter Domstolsstyrelsens opfattelse kan sagsøgeren vælge at ændre afgrænsningen af kravene, så gruppesøgsmålet opfylder retsplejelovens betingelser. Det har dog den klare ulempe, at der ikke vil blive taget stilling til, hvad de berørte boligejere skal have i erstatning, hvis staten pålægges et erstatningsansvar. Da fastlæggelsen af tabet - herunder de tabsposter som kan erstattes - også er et væsentligt spørgsmål i sagerne, er det uhensigtsmæssigt at afskære sig fra at få rettens tilkendegivelse om dette spørgsmål i forbindelse med, at retten tager stilling til, om staten er erstatningsansvarlig. Behandles sagerne som et gruppesøgsmål, er der risiko for, at der efterfølgende vil være behov for at afgøre spørgsmålet om fastlæggelsen af de erstatningsberettigede tab ved særskilte retssager, hvilket kan føre til yderligere forsinkelser i forhold til de berørte boligejere.

Men Domstolsstyrelsen er enig i, at det er sagsøgeren, som vælger, om spørgsmålet om statens erstatningsansvar skal afgøres ved prøvesager eller ved et gruppesøgsmål med en ændret afgrænsning af kravene. Et gruppesøgsmål med den nuværende afgrænsning af kravene er som nævnt ikke en mulighed.

2. KRAVENE I STÆVNINGEN LÆGGER OP TIL PRØVESAGER

Efter sagsøgerens påstande - som fremgår af stævningen og ikke efterfølgende er blevet ændret - skal Domstolsstyrelsen anerkende erstatningspligt over for enhver sælger af et enfamiliehus, en ejerlejlighed eller en fritidsejendom, som a) har tilmeldt sig gruppesøgsmålet inden for den frist, som retten fastsætter, som b) i perioden fra den 1. august 2009 til den 31. december 2010 har anmeldt eller ladet anmelde skøder, pantebreve eller andre dokumenter til tinglysning eller aflysning, som c) godtgør, at de under litra b) nævnte dokumenter ikke forelå tinglyst eller aflyst inden for 10 hverdage efter anmeldelse til tinglysning, subsidiært ikke forelå tinglysningsmæssigt ekspederet inden for det tidsrum, der efter rettens skøn anses for ansvarspådragende, d) for det pågældende gruppemedlems merudgifter til rente, provisioner og andre udgifter, som ikke ville være påløbet ved rettidig tinglysning eller aflysning, fra det tidspunkt, hvor tinglysning eller aflysning burde være sket, indtil det tidspunkt, hvor tinglysning eller aflysning faktisk skete, e) med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.

Der er derudover nedlagt tilsvarende påstande for så vidt angår købere og ejere af enfamiliehus, ejerlejligheder eller fritidsejendomme.

For at tage stilling til spørgsmålet om erstatningspligt, er det nødvendigt for landsretten ikke kun at tage stilling til spørgsmålet, om der foreligger et ansvarsgrundlag. Landsretten skal tage stilling til, om samtlige erstatningsbetingelser er opfyldt, dvs. både til spørgsmålet om ansvarsgrundlag og til de øvrige erstatningsbetingelser, herunder årsagssammenhæng, adækvans, egen skyld, opfyldelse af tabsbegrænsningspligten og tabets størrelse. De øvrige erstatningsbetingelser beror på den enkelte boligejers individuelle forhold, og sådanne individuelle forhold kan ikke pådømmes under et gruppesøgsmål.

Sagsøgerens påstande lægger derfor i virkeligheden op til, at landsrettens stillingtagen - i stedet for ved et gruppesøgsmål - sker ved et mindre antal prøvesager, hvor landsretten kan tage stilling til, om der er ansvarsgrundlag, og i givet fald på grundlag af de konkrete sager også tage stilling til en række principielle spørgsmål om erstatningsfastsættelsen, der kan have betydning for afgørelsen af en række andre sager.

Som prøvesager kunne man f.eks. forestille sig sagerne nævnt i bilag 178, 180, 184, 185, 191, 197, 199 og 204.

For sådanne prøvesager vil sagsøgerens stævning være et udmærket udgangspunkt, idet påstande mv. selvfølgelig skal rettes til i forhold til de konkrete prøvesager.

Prøvesagerne vil kunne behandles samlet af retten og eventuelt med sagsøgeren eller Danske BOLIGadvokater i en koordinerende rolle og som biintervenient eller mandatar for boligejerne i prøvesagerne.

I det omfang, Domstolsstyrelsen findes erstatningsansvarlig under prøvesagerne, vil der administrativt være mulighed for at udbetale erstatning til de berørte boligejere, hvis situation svarer til omstændighederne i en prøvesag.

3. RETSPLEJELOVEN GIVER IKKE MULIGHED FOR ET GRUPPESØGSMÅL MED DEN NUVÆRENDE AFGRÆNSNING AF KRAVENE

3.1 Retsplejelovens betingelser for gruppesøgsmål

Det er efter retsplejelovens § 254 a og § 254 b, stk. 1, nr. 1, bl.a. en betingelse for godkendelse af et gruppesøgsmål, at der foreligger ensartede krav.

Det fremgår af bemærkningerne til disse bestemmelser i lovforslag nr. L 41 fremsat den 10. oktober 2006, at kravene ikke behøver at være identiske. Det er tilstrækkeligt, at de i faktisk og retlig henseende er ensartede. Hvis der imidlertid foreligger sådanne individuelle forhold, at kravene ikke kan siges at være ensartede, kan reglerne om gruppesøgsmål ikke anvendes på kravene i deres helhed.

I den forbindelse fremgår det af bemærkningerne, at det i nogle tilfælde vil være muligt at udskille ensartede spørgsmål vedrørende kravene og anlægge et gruppesøgsmål herom. Under et sådant gruppesøgsmål vil en anerkendelsespåstand vedrørende de udskilte spørgsmål være udtryk for "kravene" i sagen, og betingelsen om, at der skal være tale om ensartede krav, vil derfor være opfyldt. Som eksempler på ensartede spørgsmål, som eventuelt kan behandles under et gruppesøgsmål i form af et anerkendelsessøgsmål, nævnes i bemærkningerne bl.a. spørgsmål om ansvarsgrundlag i forbindelse med krav om erstatning.

Efter retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 5, er det desuden en betingelse, at gruppesøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at gruppesøgsmål skal sammenlignes med realistiske alternativer i den konkrete situation. Hvis kravene kan behandles lige så godt eller bedre under individuelle søgsmål, der eventuelt behandles samlet efter reglerne i retsplejelovens § 250 eller § 254, kan der ikke anlægges gruppesøgsmål om kravene. Ved denne vurdering indgår også, om sagskomplekset har en sådan karakter, at fælles spørgsmål må forventes at kunne afklares under en prøvesag, ligesom der kan tages hensyn til, om den foreslåede grupperepræsentant, som måske har særlige forudsætninger for at bidrage til en hensigtsmæssig koordinering mv., eventuelt vil kunne medvirke på anden måde end som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål, f.eks. som biintervenient eller som mandatar for en eller flere parter i et individuelt søgsmål.

Ifølge § 254 e, stk. 4, 1. pkt., fastlægger retten rammen for gruppesøgsmålet. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at retten ved fastlæggelsen af rammen for gruppesøgsmålet naturligvis må tage udgangspunkt i stævningen og desuden sikre sig, at gruppesøgsmålet afgrænses således, at det opfylder kravene i den foreslåede § 254 b, herunder at gruppesøgsmålet skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, og at gruppe-medlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde.

Der foreligger så vidt ses 4 landsretsafgørelser, der tager stilling til betingelserne for godkendelse af gruppesøgsmål: Vestre Landsrets kendelse trykt i UfR 2011, side 1596, Østre Landsrets kendelse af 21. juni 2012 i sag nr. 16. afd. nr. B-1198-11, Østre Landsrets dom af 21. juni 2012 i sag nr. 16. afd. nr. B-1255-1 og Vestre Landsrets kendelse trykt i UfR 2012, side 1561.

Ved Østre Landsrets dom af 21. juni 2012 blev det pågældende gruppesøgsmål afvist, mens gruppesøgsmålene ved de øvrige afgørelser blev godkendt. Alle afgørelserne vedrører erstatningsansvar over for investorer som følge af, at de modtog urigtige eller vildledende oplysninger i forbindelse med beslutningen om at investere. Oplysningerne blev enten givet i prospekter, jf. Vestre Landsrets kendelse trykt i UfR 2011, side 1596, og Østre Landsrets kendelse og dom af 21. juni 2012, eller i en salgsbrochure eller ved rådgivning baseret på salgsbrochuren, jf. Vestre Landsrets kendelse trykt i UfR 2012, side 1561.

3.2 Retsplejovens betingelser er ikke opfyldt

Efter påstandene og forslaget til ramme for gruppesøgsmålet i stævningen er betingelserne efter § 254 a og § 254 b, stk. 1, nr. 1 og 5, om at der skal være tale om ensartede krav, og at gruppesøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, ikke opfyldt.

Sagsøgeren kan imidlertid ændre afgrænsningen af kravene, således at gruppesøgsmålet formentlig vil kunne godkendes, jf. nærmere nedenfor under pkt. 4.

3.3 Kravene er med den nuværende afgrænsning ikke ensartede

Det er som nævnt en betingelse for godkendelse af gruppesøgsmålet, at der ikke foreligger individuelle forhold, som gør kravene uensartede.

Der henvises i den forbindelse til sagsøgerens påstande, der er gennemgået ovenfor under pkt. 2, og til sagsøgerens forslag til ramme for gruppesøgsmålet. Ifølge forslaget til ramme, jf. side 8 i stævningen, kan følgende tilmelde sig gruppesøgsmålet: Personer (herunder dødsboer m.v.), der 1) ejede enfamilieshuse, ejerlejligheder eller fritidsejendomme, 2) i perioden fra den 1. august 2009 til den 31. december 2010 med henblik på omprioritering anmeldte eller lod anmelde skøder, pantebreve eller andre dokumenter til tinglysningsmæssig behandling, 3) som ikke opnåede tinglysningsmæssig behandling af de i foregående punkt nævnte dokumenter inden for 10 hverdage efter anmeldelse til tinglysning, 4) som har haft udgifter til rente, provisioner eller andet, som er påløbet efter forløbet af de 10 hverdage efter anmeldelse til tinglysning af de ovenfor nævnte dokumenter, 5) og som ved tilmeldingen eller senest 4 uger efter udløbet af tilmeldingsfristen fremsender en efter grupperepræsentantens skøn tilfredsstillende dokumentation for opfyldelsen af de ovenfor anførte betingelser.

Det fremgår videre af forslaget til ramme, at de krav, der er omfattet af gruppesøgsmålet, er deltagernes krav mod Domstolsstyrelsen (som repræsentant for det offentliges dispositioner i forbindelse med indførelsen af digital tinglysning) på erstatning i anledning af forsinket tinglysning i den periode, der er nævnt ovenfor.

Som kravene i stævningens påstande og forslag til ramme er udformet, ønsker sagsøgeren som nævnt, at retten i forhold til hver enkelt gruppedeltager skal tage stilling til, om samtlige erstatningsbetingelser er opfyldt, dvs. både til spørgsmålet om ansvarsgrundlag og til spørgsmålet, om de øvrige erstatningsbetingelser er opfyldt, herunder årsagssammenhæng, adækvans, egen skyld, opfyldelse af tabsbegrænsningspligten og tabets størrelse (erstatningspligten).

Spørgsmålet om erstatningspligten skal afgøres på baggrund af de enkelte boligejeres konkrete situationer, som ikke er ensartede i de mange sager, herunder med hensyn til årsagsammenhæng, adækvans, egen skyld, tabsbegrænsningspligt og tab.

De 27 krav, som sagsøgeren har fremlagt oplysninger om, viser således, at der gør sig en række individuelle forhold gældende for så vidt angår erstatningspligten. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke er grundlag for at anse de 27 krav for repræsentative for kravene fra de efter det oplyste i alt ca. 1.400 personer, der har tilkendegivet interesse for gruppesøgsmålet, og slet ikke for de endnu ikke rejste krav, der vil kunne blive omfattet af gruppesøgsmålet. Det skyldes, at de 27 fremlagte krav er valgt af sagsøgeren blandt et antal stikprøvevist udtagne sager, jf. processkriftet om enkelte sager, side 1, og altså ikke ud fra nærmere overvejelser om, hvorvidt sagerne må anses for repræsentative for de ca. 1.400 personers sager.

Blandt de individuelle spørgsmål, som de 27 konkrete sager rejser, er følgende: Kan en erstatningssøgende boligsælger f.eks. få erstattet tab ved ikke at have kunnet finansiere købet af en anden bolig med provenuet fra salget i den periode, hvor frigivelsen af købesummen trak ud som følge af forsinkelser i tinglysningen? Kan en erstatningssøgende boligsælger få erstattet tab ved, at provenuet fra et salg ikke kunne anbringes til en høj forrentning i den periode, hvor købesummen ikke kunne frigives på grund af forsinkelser i tinglysningen? Kan en erstatningssøgende boligsælger få erstattet tab ved at have optaget et højt forrentet lån, fordi vedkommende havde brug for penge i den periode, hvor købesummen ikke kunne frigives på grund af sagens behandling ved Tinglysningsretten?

Burde den erstatningssøgende have begrænset sit tab? Burde en erstatningssøgende, der skulle optage realkreditlån, f.eks. have indgået kurssikringsaftale med sit pengeinstitut eller have hjemtaget lånet mod garanti fra instituttet?

Det må forventes, at de resterende knap 1.400 sager rejser yderligere spørgsmål om opfyldelsen af de enkelte erstatningsbetingelser, bortset fra ansvarsgrundlaget.

Disse spørgsmål kan ikke afgøres abstrakt ved et gruppesøgsmål. Det er kun muligt at tage stilling til spørgsmålene med udgangspunkt i konkrete sager - dvs. prøvesager - men der vil formentlig ud af afgørelsen af sådanne konkrete sager kunne trækkes retningslinjer for erstatningsfastsættelsen, som vil kunne bruges generelt.

Desuden har sagsøgeren afgrænset kravene sådan, at de både omfatter krav vedrørende dokumenter, der er anmeldt og behandlet i det papirbaserede tinglysningssystem, og krav vedrørende dokumenter, der er anmeldt og behandlet i det digitale tinglysningssystem. Disse krav er ikke ensartede. Således blev dokumenter anmeldt i den papirbaserede tinglysning som udgangspunkt behandlet af byretterne og efter de tidligere gældende regler i tinglys-

ningsloven om papirbaseret tinglysning. Dokumenter anmeldt i det digitale tinglysnings-system blev behandlet af Tinglysningsretten og efter de gældende regler om digital tinglysning.

Der foreligger på denne baggrund sådanne individuelle forhold angående kravene omfattet af sagsøgerens påstande og forslag til ramme for gruppesøgsmålet, at kravene ikke kan siges at være ensartede, jf. herved Østre Landsrets dom af 21. juni 2012 i sag nr. 16. afd. nr. B-1255-1.

Denne sag kan ikke sidestilles med de sager, hvor gruppesøgsmål i retspraksis er blevet godkendt, jf. pkt. 3.1 ovenfor. Denne retspraksis vedrører erstatningsansvar over for investorer, der har foretaget investeringer baseret på urigtige eller vildledende oplysninger i prospekter, jf. Vestre Landsrets kendelse trykt i UfR 2011, side 1596, og Østre Landsrets kendelse af 21. juni 2012 i sag nr. 16. afd. nr. B-1198-11, eller i en salgsbrochure eller ved rådgivning baseret på salgsbrochuren, jf. Vestre Landsrets kendelse trykt i UfR 2012, side 1561. I sådanne sager kan spørgsmålet om tab behandles ensartet som et spørgsmål om et bestemt beløb pr. aktie eller andel, som investoren har købt. Der var i sagerne ikke i noget væsentligt omfang forskel på de enkelte kravs omstændigheder med hensyn til årsagssammenhæng, adækvans, egen skyld, tabsbegrænsningspligt mv.

Det er på denne baggrund Domstolsstyrelsens opfattelse, at betingelsen i retsplejelovens § 254 a og § 254 b, stk. 1, nr. 1, ikke er opfyldt med den nuværende afgrænsning af kravene i stævningen.

3.4 Gruppesøgsmål er med den nuværende afgrænsning ikke den bedste måde at behandle kravene på.

Vurderingen af, om gruppesøgsmål er den bedste måde at behandle kravene på, jf. § 254 b, stk. 1, nr. 5, skal som nævnt ske ved sammenligning med realistiske alternativer i den konkrete situation.

Som det fremgår af pkt. 2 ovenfor, er prøvesager - som illustreret ved sagsøgerens påstande - et oplagt og bedre alternativ til et gruppesøgsmål.

Denne alternative behandlingsmåde medfører ikke - som med hensyn til kravene i Vestre Landsrets kendelse trykt i UfR 2012, side 1561 - at der er grund til at antage, at kravene fra de berørte boligejere ikke vil blive forfulgt. Det skyldes, at de krav, der ikke anlægges som prøvesager, blot efter afgørelsen af prøvesagerne skal rejses administrativt over for Domstolsstyrelsen, hvis retten måtte finde staten erstatningsansvarlig. Domstolsstyrelsen vil have pligt til at udbetale erstatning til alle berørte boligejere, i det omfang der er dækning herfor i de afgjorte prøvesager.

Sagsøgeren anfører på side 10 i processkrift om godkendelse som gruppessøgsmål, at de berørte boligejere, hvis gruppessøgsmålet ikke godkendes, vil være henvist til selv at træffe de fornødne foranstaltninger med henblik på at rejse krav og igangsætte pligt til at betale renter. Hertil bemærker Domstolsstyrelsen, at gruppessøgsmålet er anlagt som et anerkendelsessøgsmål, og at det også efter en eventuel dom om erstatningspligt for staten vil være nødvendigt, at gruppedeltagerne opgør deres krav over for Domstolsstyrelsen. Domstolsstyrelsen bemærker endvidere, at gruppessøgsmålet - selv om sagsøgeren påstår betaling af procesrente fra sagens anlæg - ikke har igangsat pligt til at betale renter, jf. svarskriftet, side 6.

For så vidt angår sagsøgerens bemærkninger på side 10 og 12 i processkriftet om godkendelse som gruppessøgsmål, om at de berørte boligejere risikerer, at deres krav forældes, hvis der i stedet for et gruppessøgsmål anlægges prøvesager, bemærker Domstolsstyrelsen, at styrelsen har afgivet en proceserklæring om, at styrelsen ikke vil påberåbe sig, at kravene er forældede. Det er rigtigt - som bemærket af sagsøgeren på side 12 - at proceserklæringen ikke er afgivet for en ubegrænset periode, men perioden er endnu ikke udløbet. Det bemærkes i den forbindelse, at der på finanslovsforslaget for 2013 for § 7 som tekstanmærkning nr. 114 er anført følgende om forældelsesspørgsmålet i tinglysningsagerne:

"Nr. 114.

I sager vedrørende erstatningskrav i anledning af forsinkelser opstået i forbindelse med idriftsættelsen af det digitale tinglysningsystem vil Domstolsstyrelsen ikke påberåbe sig, at forældelsesfristen skal regnes fra et tidligere tidspunkt end den 31. maj 2011, hvorfor forældelse af de pågældende krav tidligst indtræder den 1. juni 2014. Endvidere vil Domstolsstyrelsen ikke påberåbe sig, at et erstatningskrav, som rejses inden den 1. juni 2014, skulle have været fremsat tidligere."

Som det fremgår, er tekstanmærkningen ikke begrænset til sager opfattet af gruppessøgsmålet.

Samlet set er et gruppessøgsmål - som sagsøgeren har valgt at afgrænse kravene - ikke den bedste måde at behandle kravene på, og betingelsen i § 254 b, stk. 1, nr. 5, er derfor ikke opfyldt.

3.5 Øvrige betingelser for godkendelse som gruppessøgsmål

Det er ifølge retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 6, en betingelse for godkendelse af et gruppessøgsmål, at gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde. I den forbindelse fremgår det af § 254 d, stk. 1, nr. 2, at stævningen skal indeholde oplysninger om, hvordan gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen.

Stævningen indeholder som nævnt i Domstolsstyrelsens brev af 13. september 2011 ikke oplysninger om, hvordan gruppe medlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen, men sagsøgeren har ved brev af 14. september 2011 oplyst, at identifikation og underretning skal ske ved hjælp af en særlig hjemmeside, som sagsøgeren har oprettet.

Sagsøgeren har imidlertid ikke redegjort for, hvordan identifikation og underretning ved hjælp af hjemmesiden opfylder de krav, der gælder efter retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 6.

Domstolsstyrelsen har ikke bemærkninger til de øvrige betingelser for godkendelse af gruppesøgsmålet.

4. GRUPPESØGSMÅLET KAN GODKENDES MED EN ANDEN AFGRÆNSNING AF KRAVENE

Domstolsstyrelsen er - som nævnt i svarkriftet, side 5 - hvis det er sagsøgerens valg, indstillet på at gennemføre sagen som et gruppesøgsmål, hvis kravene kan afgrænses på en sådan måde, at retsplejelovens betingelser for godkendelse af gruppesøgsmålet er opfyldt.

Som nævnt kan et gruppesøgsmål med de påstande og det forslag til ramme for gruppesøgsmålet, som fremgår af stævningen, ikke godkendes.

Sagsøgerens påstande og forslag til ramme er ikke ændret efter stævningen. Domstolsstyrelsen forstår imidlertid sagsøgerens bemærkninger i processkriftet om godkendelse som gruppesøgsmål, side 6-7, sådan, at det er sagsøgerens opfattelse, at et eventuelt gruppesøgsmål om, hvorvidt der er ansvarsgrundlag for Domstolsstyrelsen, vil kunne godkendes.

Domstolsstyrelsen er enig i, at et gruppesøgsmål med en anerkendelsespåstand om, at der er ansvarsgrundlag for Domstolsstyrelsen, vil kunne opfylde betingelserne i retsplejelovens §§ 254 a og 254 b. Domstolsstyrelsen finder imidlertid, at der - hvis sagen skal føres som et gruppesøgsmål - er behov for at sikre, at der er klarhed om forståelsen af påstandene, herunder for så vidt angår de nedennævnte forhold, så der ikke efterfølgende opstår tvivl om forståelsen af dommen.

Efter sagsøgerens påstande skal Domstolsstyrelsen anerkende erstatningspligt, hvis skøder, pantebreve eller andre dokumenter ikke forelå tinglyst eller afløst inden for 10 hverdage efter anmeldelse til tinglysning.

Det er nødvendigt, at der er enighed om begyndelsestidspunkt for og beregning af denne frist.

I f.eks. den sag, der er nævnt i bilag 178, måtte en anmeldelse afvises, fordi der var fejl i anmeldelsen. Det fremgår ikke klart af påstandene, at fristen først begynder at løbe, når der foreligger en korrekt anmeldelse.

Nye rettigheder over, ændringer i eller overførsel af pantebrev, der var tinglyst forud for ikrafttrædelsen af loven om digital tinglysning, skulle ifølge overgangsreglerne i loven om digital tinglysning tinglyses for at opnå beskyttelse. Ved tinglysningen skulle det papirbase-rede pantebrev konverteres til et digitalt pantebrev. Der må være enighed om, at den tid, der er gået med konvertering af et papirbaseret dokument, ikke medregnes i sagsbehandlingstiden, hvis det skyldes den erstatningssøgendes penge- eller realkreditinstituts forhold.

Efter tinglysningslovens § 49 b kan dokumenter anmeldes til tinglysning på grundlag af en fuldmagt fra den berettigede. Fuldmagten skal indsendes til Tinglysningsretten til registrering. Denne indsendelse af fuldmagter til registrering er ikke omfattet af påstanden.

I forbindelse med f.eks. et boligsalg, hvor der skal anmeldes flere dokumenter til tinglysning, er der ikke noget til hinder for, at dokumenterne anmeldes til tinglysning samtidig. I f.eks. den sag, der er nævnt i bilag 189, blev dokumenterne imidlertid ikke desto mindre anmeldt ét efter ét, således at hvert dokument først blev anmeldt til tinglysning, når resultatet af tinglysningen af det foregående dokument var kendt.

Efter sagsøgerens påstande skal Domstolsstyrelsen anerkende erstatningspligt, hvis "skøder, pantebrev eller andre dokumenter" ikke forelå tinglyst eller aflyst inden for 10 hverdage efter anmeldelse til tinglysning. Det er uklart, om sagsøgeren mener, at erstatningssøgende, der har anmeldt flere dokumenter til tinglysning som led i f.eks. et boligsalg, har krav på erstatning for hver enkelt anmeldelse, der ikke blev behandlet inden for 10 hverdage. Det er Domstolsstyrelsens synspunkt, at hvor flere dokumenter kunne være blevet anmeldt til tinglysning samtidig, kan summen af sagsbehandlingstiderne for de enkelte dokumenter i retlig forstand ikke overstige den tid, det tog Tinglysningsretten at behandle det dokument, hvor sagsbehandlingstiden var længst.

Hvis sagsøgeren ændrer sine påstande og sit forslag til ramme for gruppesøgsmålet, så retten kun skal tage stilling til, om der er ansvarsgrundlag, er Domstolsstyrelsen enig med sagsøgeren i, at betingelserne i retsplejelovens §§ 254 a og 254 b kan være opfyldt. Domstolsstyrelsen bemærker i den forbindelse, at styrelsen - i det omfang sagsøgeren ikke er enig i synspunkterne ovenfor vedrørende sagsbehandlingstiden - ønsker disse spørgsmål afgjort under gruppesøgsmålet.

Der er, som nævnt, den klare ulempe ved et gruppesøgsmål, hvor retten kun skal tage stilling til, om der er ansvarsgrundlag for Domstolsstyrelsen, at der ikke fremkommer nogen stillingtagen til, hvad de berørte boligejere kan få i erstatning, selv om landsretten måtte nå

frem til, at der er ansvarsgrundlag. Det må derfor i givet fald forventes, at der efterfølgende vil skulle føres yderligere retssager.

Sagsøgeren må derfor nu tage stilling til, om kravene i stævningen skal ændres, så sagen kan godkendes som gruppesøgsmål - men der til gengæld, selv om staten dømmes, ikke nødvendigvis sker en endelig afklaring af, i hvilken udtrækning boligejerne har krav på erstatning - eller om der i stedet for gruppesøgsmålet skal gennemføres nogle prøvesager, så der kan opnås en større grad af afklaring af, hvad boligejerne har krav på i erstatning, hvis landsretten måtte finde staten erstatningsansvarlig. Et gruppesøgsmål med den nuværende afgrænsning af kravene er ikke en mulighed.

5. BEMÆRKNINGER TIL DE FREMLAGTE EKSEMPLER PÅ KRAV

Kendskab til konkrete sager, herunder ikke mindst størrelsen af det lidte tab og længden af sagsbehandlingstiderne, er som nævnt i svarskriftet, side 4, nødvendig for, at retten kan tage stilling til, om der er et ansvarsgrundlag for Domstolsstyrelsen. Også af den grund bad Domstolsstyrelsen sagsøgeren om at fremlægge oplysninger om et antal repræsentative sager.

Sagsøgeren har i processkriftet om enkelte sager gennemgået sagerne for 27 personer og har i den forbindelse fremlagt en række oplysninger for hver person.

Som nævnt ovenfor under pkt. 3.3 kan de fremlagte sager ikke anses for repræsentative for sagerne fra de ca. 1.400 personer, som har tilkendegivet interesse for gruppesøgsmålet, og dermed heller ikke for sagerne fra de personer, der eventuelt kommer til at deltage i gruppesøgsmålet.

Domstolsstyrelsen foreslår imidlertid - hvis der bliver tale om et gruppesøgsmål - at et antal af de fremlagte eksempler på sager videreudvikles med henblik på at kunne indgå i bedømmelse af spørgsmålet om ansvarsgrundlag for Domstolsstyrelsen, herunder til belysning af typiske sagsbehandlingstider og tab. Sagsøgeren opfordres til i disse sager at udarbejde fuldstændige og dokumenterede sagsfremstillinger og tabsopgørelser.

I den forbindelse fremlægger Domstolsstyrelsen som **bilag D** skemaer, der for hver sag indeholder oplysninger om anmeldelses- og tinglysningstidspunkter ifølge tinglysningssystemet. Sagsøgeren opfordres for en god ordens skyld til at oplyse, om oplysningerne om anmeldelses- og tinglysningstidspunkter bestrides.

Sagerne indeholder mange individuelle forhold. Domstolsstyrelsen har imidlertid i skemaerne i bilag D forsøgt at systematisere de indsigelser, som Domstolsstyrelsen foreløbig har til sagsøgerens opgørelse af sagsbehandlingstiden og tabet i de summariske sagsfremstillinger i processkriftet om enkelte sager. Det fremgår også af skemaerne, om Domstolsstyrelsen

mener, at sagerne kan være egnede til at indgå i rettens bedømmelse af spørgsmålet om ansvarsgrundlag.

Da de foreliggende oplysninger om kravene er meget mangelfulde, må Domstolsstyrelsen i enhver henseende tage forbehold for at komme med yderligere bemærkninger til kravene.

Domstolsstyrelsen har for så vidt angår sagsøgerens opgørelse af sagsbehandlingstiderne i sagsfremstillingerne inddelt indsigelserne i følgende kategorier, idet det er markeret med afkrydsning i skemaerne, i hvilke sager de forskellige indsigelser gør sig gældende:

- Anmeldelsen burde have været indgivet på forventet fuldmagt efter tinglysningslovens § 49 b, stk. 4. Denne indsigelse er relevant i sager, hvor sagsøgeren i sagsfremstilling har indregnet sådanne forsinkelser i sagsbehandlingstiden, som skyldes, at den, der skulle anmelde et dokument til tinglysning på grundlag af en fuldmagt fra den erstatningssøgende, ventede med at anmelde dokumentet til tinglysning, indtil fuldmagten var registreret af Tinglysningsretten. Sådanne forsinkelser kunne have været undgået, hvis den pågældende havde anmeldt dokumentet til tinglysning på forventet fuldmagt. I disse sager kunne forsinkelsen desuden have været undgået, hvis anmeldelsen var blevet indgivet via digital signatur.
- Der var fejl i en fuldmagt indsendt til Tinglysningsretten til registrering. Denne indsigelse er relevant i sager, hvor en del af den sagsbehandlingstid, som sagsøgeren har opgjort i sagsfremstillingen, skyldes at en fuldmagt indsendt til registrering ikke var udfyldt korrekt.
- Der var fejl i en eller flere anmeldelser. Indsigelsen er relevant i sager, hvor sagsøgeren i opgørelsen af sagsbehandlingstiden i sagsfremstillingen har medregnet forsinkelser, der skyldtes, at en anmeldelse måtte afvises, hvilket kunne have været undgået, hvis anmeldelsen havde været korrekt.
- Dokumenter vedrørende ejendommen kunne være blevet anmeldt samtidig. Indsigelsen er relevant i sager, hvor den sagsbehandlingstid, som sagsøgeren har opgjort i sagsfremstillingen, kunne have været undgået, hvis de dokumenter, der skulle anmeldes til tinglysning i forbindelse med f.eks. en bolighandel, var blevet anmeldt samtidig i stedet for ét efter ét, dvs. således at hvert dokument først blev tinglyst, når resultatet af tinglysningen af det foregående dokument var kendt.
- Penge- eller realkreditinstituttet kunne have aflyst og nyløst et papirbaseret pantebrev, der skulle digitaliseres, jf. § 15, stk. 14-15, i loven om digital tinglysning. Denne indsigelse er relevant i sager, hvor sagsøgeren i sagsfremstillingen ved opgørelsen af sagsbehandlingstiden har medregnet tid, der er gået med Tinglysningsret-

tens konvertering af et papirbaseret pantebrev til et digitalt pantebrev, og dette kunne have været undgået, hvis penge- eller realkreditinstituttet havde benyttet adgangen ifølge § 15, stk. 14-15, for instituttet til at aflyse det papirbaserede pantebrev og samtidig tinglyse et tilsvarende digitalt pantebrev i stedet for at indsende det papirbaserede pantebrev til Tinglysningsretten til konvertering.

Domstolsstyrelsen har for så vidt angår sagsøgerens tabsopgørelser i processkriftet om enkelte sager inddelt indsigelserne til de enkelte sager i følgende kategorier:

- Tabet er opgjort på baggrund af en ukorrekt opgørelse af sagsbehandlingstiden.
- Der er muligvis ikke taget højde for indvundne renter (på en deponeringskonto).
- Der er muligvis ikke taget højde for omkostninger (f.eks. renter, gebyrer mv.), der under alle omstændigheder skulle have været afholdt. Denne indsigelse er f.eks. relevant i sager, hvor sagsøgeren i tabsopgørelsen ikke har taget højde for de renter, som den erstatningssøgende under alle omstændigheder skulle have betalt på et realkreditlån.
- Der indgår afledte tab, uden at der er angivet en nærmere begrundelse for, hvorfor disse tab skal erstattes.

Derudover bemærker Domstolsstyrelsen, at de erstatningssøgendes tab i almindelighed er opgjort til for store beløb, ligesom tabene i flere tilfælde er udokumenterede eller uforståelige.

I en del sager er tabet f.eks. opgjort for en periode, der ikke stemmer overens med sagsøgerens egen opgørelse af sagsbehandlingstiden. Det skyldes for nogle sagers vedkommende antageligt, at sagsøgeren ubearbejdet har videreformidlet de erstatningssøgendes egne tabsopgørelser, selv om sagsøgeren mener, at sagsbehandlingstiden har været længere, end hvad den erstatningssøgende har lagt til grund. I flere sager er tabet også opgjort for en periode, hvor den pågældende ikke har haft udgifter som følge af forsinkelser i tinglysningen.

Endelig bemærker Domstolsstyrelsen, at det forekommer tilfældigt, om sagsøgeren i de enkelte sager har foretaget fradrag for en sagsbehandlingstid på 10 hverdage, jf. herved sagsøgerens påstand på side 2 i stævningen.

Derudover henvises der til bemærkningerne til de enkelte sager i skemaerne i bilag D

6. SAGSØGERENS OPFORDRING

Domstolsstyrelsen er indstillet på at imødekomme sagsøgerens opfordring på side 2 i processkriftet om enkelte sager til at fremlægge en udskrift med datoer for registrerede anmeldelser og tinglysninger for så vidt angår alle de ca. 1.400 personer, der efter det oplyste har tilkendegivet interesse for gruppesøgsmålet, hvori også datoer for registrering af fuldmagter, digitalisering af pantebreve mv. medtages.

Til brug for imødekommelsen af opfordringen anmoder Domstolsstyrelsen om for hver af de ca. 1.400 personer at modtage en fuldstændig matrikelbetegnelse, idet matrikelbetegnelsen er tingbogens eneste officielle nøgle, og oplysninger om, hvilke tinglysningstransaktioner på de konkrete matrikelnumre der kræves erstatning for. Det bemærkes, at disse oplysninger ikke i fornødent omfang fremgår af den oversigt, som Domstolsstyrelsen har modtaget over de 1.400 personer. Domstolsstyrelsen anmoder om at modtage oplysningerne i et samlet word-dokument med én side pr. person.

7. DOKUMENTER,

som påberåbes:

Bilag D: Skemaer af 2. november 2012 over sagerne i processkriftet om enkelte sager

København, den 2. november 2012

Kammeradvokaten

v/Sune Fugleholm

— Advokat